

Mit første Forsøg i Rapsavlens.

Til tiblign Grønfoder for Staldfødrings-Dvæget har jeg adskillige Gange dyrket Raps, men til at modnes, ikke før iaar. Flere Omstændigheder bragte mig til dette mit første Forsøg, hvis Udfald, saavel som hvad jeg derved har fundet Veilighed til at bemærke, jeg herved skal have den Ære at meddele mine Læsere.

Ei blot vore stedsse dalende Sædpriser, der næsten intet lode tilovers for Jorddyrkeren, men ogsaa den Omstændighed, at jeg i Sommeren 1820, dette ualmindelige frugtbare Aar, saae al min Sæd, Rugen end ei undtagen, gaae i Løie, overbeviste mig om, at jeg burde gjøre et Forsøg med Rapsavlens, hvorved jeg deels haabede at skaffe mig en større reen Indtægt, end jeg af Sædavlens kunde vente, deels at berøve mine bedre, til Sædavlens i heldige Aaringer maaske for frugtbare Jorder, endeel af deres overflødige Frugtbarhed. Et Tilfælde modnede denne Beslutning hos mig. Jeg havde nemlig saaet Urter paa en

Uger, og da jeg saae, at deri fremkom en Deel Ugerkaal, som jeg ikke vilde maatte riidnes, saa lod jeg mine Faar i Julii Maaned, asæde dem og gav dernæst Ugeren tvende Pløininger, efterat den iforveien havde faaet en tynd Giødskning, og besaaede den med Vinterraps. Den Giødning, som Faarene, omtrent 500 Stykker, der i fem Dage afaade Urterne, tabte, bidrog sikkert ei libet til den skønne Rapsafgrøde, som fremvorte paa denne, en Lønde Land store, Uger, hvorpaa jeg iaar høstede 20 Ldr. 2 Skpr. Frø af udmærket Godhed.

Paa en anden liben Uger, af omtrent en halv Lønde Lands Størrelse, høstede jeg 6 Ldr. Frø. Hertil blev ikke giødsket, men Jorden pløiedes to Gange efterat Bikkerne vare huggede til Grønføder.

En tredie og større Mark besaaedes ogsaa efter Bikker med Raps, men da den blev faaet for sildig, tog den Skade om Vinteren, maatte om Foraaret pløies, og blev beplantet med Kaalrabi.

Som bekjendt dalede Sæden i Vinter til en næsten ukiendt Priis. Dette bragte mig til den Beslutning at saae Sommerraps paa de Marker, der skulde havt Byg. 13 Ldr. Land af den Jord, som Aaret iforveien havde havt Rodfrugter, deels Kaalrabi, deels Kartofler, besaaedes med Sommerraps, og herpaa høstede jeg 112 Ldr. meget godt Frø.

Dymuntret ved dette heldige Udfald af mit første Forsøg, har jeg nu i dette Efteraar besaaet 9 Tdr. Land med Vinterraps, hvoraf den større Deel har det meest lovende Udseende, et saadant, at man maasse vilde i Marsten forgiæves søge det bedre. Hvad Held jeg faaer hermed, haaber jeg næste Aar at kunne berette Tidernes Læsere.

Jeg har saaledes havt Leilighed til at blive bekjendt, ei blot med Vinterrapsens, men ogsaa med Sommerrapsens Dyrkning, hvilken sidste er end mere end den første ubekjendt hos os, uagtet den under flere Omstændigheder maasse burde gives Fortrinet. Hvor Markfred fattes om Efteraaret, er det forgiæves at ville dyrke Vinterraps, da saavel Kær som Faar, ei at tale om Bildtet, ere særdeles begjærlige dertil. Her kan derimod Sommerrapsen dyrkes med Fordeel. — Dgsaa er det en bekjendt Sag, at Vinterrapsen ikke lykkes, med mindre den saaes i et meget frugtbart, fuldkommen rensat og skjærnet Jordsmon, og senest midt i August. Den kan altsaa kun saaes efter reen Brak, eller efter Bikker, der maae være af Ageren i Julii Maaned. Sommerrapsen lykkes derimod meget godt efter Rodfrugter, hvor Vinterrapsen ikke kan komme. Dgsaa fordrer denne sikkerlig et frugtbare Jordsmon end Sommerrapsen. Alt Grunde nok, til ofte at indrømme denne Pladsen for hiin.

Sommerrapsen bør derimod ikke fortrænge Vinterrapsen, hvor man med Grund kan haabe, at denne vil lykkes, thi den giver et større Udbytte af en Frøsort, der er mere værd. Som Oliemøller kan jeg ikke tillægge Sommerrapsen mere end to Trediedele af Vinterrapsens Værd. Dgsaa taler til Fordeel for Vinterrapsen, at om den tager Skade af Insecter om Efteraaret, eller af Vintertulden, saa sees dette tidsnok om Foraaet, til at Ageren endnu kan pløies og besaaes med Baarsæd, hvilket ikke er Tilfældet med Sommerrapsen, efter hvilken, om den mislykkes, neppe nogen Sædafgrøde kan tages samme Sommer. Denne fordrer desuden, ligesom Vinterrapsen, et fuldkommen skørt og velregnet Jordsmøn, og den Ager, som indeholder megen Agerkaal, er mindre skikket til Sommer- end til Vinterraps, da Agerkaalen dræbes ved Vintertulden i den sidste, men modnes i den første.

Den Sommerraps, jeg iaar avlede, var dels tagen efter Kartofler, dels efter Kaalrabi. Jeg kunde ikke spore, at den ene af disse Værter var en bedre Forgænger for Rapsen, end den anden, uden for saavidt, at til Kaalraberne var gjødfset, men til Kartoflerne blot klattet. Jeg saaede Sommerrapsen paa meget forskiellige Jordsmøn: paa skørt Leer, paa en gruset Mark, meget fyldt med Smaaestene, og i Lundtoste paa en høitliggende sandet Ager. Det var tydeligt, at

Teret var den mest passende, men ogsaa paa de andre Ager stod den godt, selv paa den grusede Ager.

Ogsaa hvad Saaeningstiden angik, havde jeg Leilighed at gjøre nogle Bemærkninger, saavel som hvad angaaer den mest passende Vægt af Sædefrø til en Tønde Land. — Det ualmindelig skønne Foraarsveirlic, vi havde i April, lodde mig til at saae min første Sommerraps i Maj Maanedes Begyndelse, men da jeg maatte vente efter det sidste Frø, der skulde saaes, som var forskrevet fra Altona, saa kunde de sidste Marker ikke besaaes førend i Maj Maanedes Slutning. Jeg frygtede meget, at den først saaede Sommerraps skulde have taget Skade af den stærke Nattefrost, som indtraf i Mai; men jeg fandt den langt haardere end man har beskrevet den, og leed aldeles ingen Skade paa min tidlige Udsæd. Jeg troer derfor at kunne antage, at hos os er den rette Saaeningstid, naar Jordsmønnet forresten er skikket, fra Maj Maanedes Begyndelse til dens Slutning.

Paa den første Ager, jeg besaaede, brugtes et Pispund Frø paa hver Tønde Land, men da Planterne kom op, stode de saa urimeligen tætte, at jeg kun lod saae otte Pund paa hver Tønde Land af den næste Ager. Men selv dette var for meget, og jeg lod de sidste 6 Tønder Land kun besaae med fire Pund paa hver Tønde Land. Havde vi faaet nogen Regn, saa havde de sidste Ager ble-

vet ligesaa tæt sluttede som de første, men jeg troer dog, at det er bedst at saae sex Pund Frø paa en Tønde Land. Saaes mere, saa trænge Planterne hverandre; saaes tyndere, saa løber man i tørre Aaringer den Fare, at Afgrøden ikke bliver aldeles sluttet. Enhver, der dyrker Kaps, vil formodentlig forresten gjøre samme Erfaring som jeg, at det nemlig næsten er uundgaaeligt, første Gang at saae saaet for tykt, da det virkelig er meget vanskeligt for en uøvet Karl, at strøe et saa lidet Partie Frøe, som sex Pund er, over en Tønde Land. Saaledes havde jeg saaet min Vinterraps saaet for tyk, og da jeg saae at den useilbarligen maatte lide ved at staae saa trængt, saa besluttede jeg mig om Foraaret til at ødelægge den største Deel af Planterne. Saa snart Ageren kunde bære Hestene, satte jeg disse for en Erstirpator, af hvilken jeg havde borttaget den forreste Rød Jern, og hermed lod jeg en Karl føre langs og tværs over Ageren, hvorved jeg vel kan antage, at Trefjerdepart af Planterne ødelagdes. De tilbageblevne fik derved Plads, og da Agerens Overflade desuden stjørnedes særdeles af Erstirpatoren, der tillige gav Planterne en let Hynning, saa fremstisde de snart mægtigen, og gave mig, som anført, 20 Tdr. 2 Skpr. af en Tønde Land. Havde jeg ikke gjort dette, saa skulde sikkerlig min Avl været ringere, saavel hvad Mængde som Egenstaber angik.

Vinterrapsen blev skaaen med Segel, og da alle mine Folk vare uvante, havde 6 Personer nok at gjøre med at skære Rapsen i een Dag paa en Tønde Land. Sommerrapsen blev derimod med Veen huggen op til den staaende Sæd, og strax optaget af Fruentimmer, der lagde den i smaae Bunker; herved tabtes aldeles intet Frø.

Tærskningen skete paa Ageren paa et Segl, der dog var for lidet, hvorved noget Frøe tabtes. Denne Tærskningsmaade er saa lidet byrdesuld, og saa tidssparende, at den særdeles bør anbefales Enhver, der nogenlunde i det Store vil befatte sig med Rapsavl.

Rapsstænglerne har jeg hjembragt til Strøelse, hvortil de synes at være meget vel skikkede, og Skulperne ædes gjerne af Dyrget. Jeg opfodrer dem blandede med Oliemeel. Saaledes gjenvindes en, ei ubetydelig, Deel af den til Rapsavlens anvendte Giødning, og en Hovedindbending mod denne Uvl svækkes derved.

I endeel af Sommerrapsen saaede jeg Kløver, der, naar man tager Hensyn til Aargangen, og den Omstændighed, at Kløveren ikke mere lykkes ret hos mig, seer godt ud. Efter Kløveren saaes næste Aar Vintersæd, og min sædvanlige Sædsfølge: Rodfrugter, Baarsæd, Kløver, Vintersæd, er saaledes, uagtet jeg har indført en nye Sædart i mit Agerbrug, aldeles ikke forstyrret. Efter Vinterrapsen tager jeg Hvede, og

min Frugtfolge bliver altsaa paa denne Deel af mine Jorder: Vicker, Raps, Hvede, Kartofler, Byg, Klover, hvorimod giødskes saavel til Vicker, som til Kartofler. — Saaledes tillader Vereldriften, uden at det Heles Orden forrykkes, Indførelsen af hvilken som helst Frugt i Omløbet, der for Diebliffet er fordeelagtig, og giver saaledes Agerdyrkeren Veilighed til at skaffe sig en Fordeel, der ofte kan være betydelig, og som han uden den ofte maatte undvære. Vereldriften skylder jeg, at jeg nu uden Betænkning kan dyrke de meest tærende Frugter paa mine Jorder, hvis nuværende Frugtbarhed tillader mig, uden Frygt for Følgerne, ofte for en Tid at afvige fra Regelen, til hvilken jeg ligesaa let vender tilbage. saasnart jeg anseer det nødvendigt for mine Jorders Kraft. Kun naar Rapsavlens Grundvold er tilstrækkelig Giødskning, kan man, uden Frygt for Fremtiden, iværksætte den, da den derimod — hvilket nu ei ret siælden er Tilfældet — grundet paa Mergling, uden dermed forbunden tilstrækkelig Giødskning, dog nok er betænkkelig, og lettelig atter kan give det gamle Ordsprog om Merglingen, nye Bægt, thi ligesaavist som det er, at for udstrakt Sædavl efter blot Mergling, er forværvelig, saa vist og endnu vissere bliver det, at Rapsædavl uden tilstrækkelig Giødskning, hører til de Foretagender, der maae blive Landmanden meget skadelige i deres Følger.

Joh. Chr. Drewsen.